

Eser Abdüsselâm M. Hârûn tarafından *Mecelletü'l-Muktefat*ta (CVI/3, Kahire 1946) yayımlanmıştır.

Bağdâdî'nin basılmış bu eserlerinden başka henüz neşredilmemiş kitapları da vardır. Yukarıda zikredilen altı basılı kitabının el yazmalarından başka, henüz basılmamış diğer on dört kitabının İstanbul kütüphanelerinde bulunan muhtelif nüshaları Nazif Hoca tarafından tanıtılmıştır (ŞM, IV, 119-145). Yazma eserlerinden ikisi şunlardır: *Şerhu Şâhidî*. Şâhidî İbrâhim Dede'nin (ö. 957/1550) Farsça-Türkçe manzum lugatı *Tuħfe-i Şâhidî*'ye yaptığı Türkçe ve Arapça şerhtir. *Tahrîcü ahâdîşi Şerhi'r-Razîy*. Radîyyüddin el-Esterâbâdî'nin hadislerin kaynakları gösterilerek yapılmış bir fihristir.

BİBLİYOGRAFYA :

Abdülkâdir el-Bağdâdî, *Hizânetü'l-edeb* (nşr. Abdüsselâm M. Hârûn), (I-XIII), a.mlf., *Şerhu Şevâhidî Şerhi't-Tuħfetü'l-Verdiyye* (nşr. Nazif Hoca), İstanbul 1978; a.mlf., *Hâşiye 'alâ Şerhi Bânet Su'âd* (nşr. Nazif Hoca), (I), Beyrut 1980; Muhibbî, *Hulâşatü'l-eşer*, Kahire 1284, II, 451-454; Serkis, *Mu'cem*, I, 571; Brockelmann, *GAL*, I, 368, 371; *Suppl.*, I, 44, 356; II, 175, 397; a.mlf., "Abdülkâdir", *İA*, I, 87-88; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, Dimaşk 1376-80/1957-61 → Beyrut, ts. (Dâru l-hyâi't-türâsi'l-Arabî), V, 295; Müneccid, *Mu'cem*, III, 59; V, 57-58; Ziriklî, *el-A'lam* (nşr. Züheyr Fethullah), Beyrut 1984, IV, 41; Mohammad Shafi, "Abd al-Kâdir al-Bağdâdî", *EI²* (İng.), I, 68; Nazif Hoca, "Abdalqâdir b. 'Omar al-Bağdâdî'nin Eserlerinin İstanbul'daki Yazmaları", *ŞM*, IV (1961), s. 119-145; a.mlf., "Abd al-Kâdir b. 'Omar al-Bağdâdî ve Hâşiye 'alâ Şarh Bânet Su'âd (doktora tezi, 1963), İÜ Ed. Fak.; a.mlf., "Abd al-Kâdir b. 'Omar al-Bağdâdî'nin Elyazması ile İki Mecmuası", *ŞM*, VII (1972), s. 69-83.

NAZİF HOCA

âlimlerden ders aldı. Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî ile de yakın ilişki içinde bulundu. Şam vilâyetinin matbaa ve gazetesinde musahhîh ve muharrir olarak görev yaptı. Dinî ilimlerin yanı sıra edebiyata ve pozitif ilimlere de ilgi duyan Abdülkâdir Bedrân, gerek biyografi ve bibliyografya alanında, gerekse tarihî eserler konusunda geniş mâlumata sahipti. Şam'da Emevî Camii ile Abdullah Paşa el-Azm Medresesi'nde müderrislik ve Hanbelî mezhebini temsil etmek üzere müftülük yaptı. Bu sırada birçok talebe yetiştirdi; talebeleri arasında *el-A'lâm* müellifi Ziriklî de bulunmaktadır. Ömrünün son günlerinde felç geçirerek 15 Eylül 1927'de Şam'da vefat etti.

Eserleri. 1. *Tehzîbü Târîhi İbn 'Asâkir*. İbn Asâkir'in *Târîhu medîneti Dimaşk* adlı eserini, tekrarlara ve *sened**-lere yer vermeden on üç cilt halinde yeniden düzenlemiştir. Kendisi ancak ilk beş cildi neşredebilmiş (Dimaşk 1329-1332), daha sonra Ahmed Ubeyd altıncı ve yedinci ciltleri yayımlayarak (Dimaşk 1349, 1351) eseri "ayn" harfine kadar getirmiştir. Diğer altı cilt Dârü'l-kütübî'z-Zâhiriyye'de yazma halinde bulunmaktadır. 2. *Nüzhetü'l-hâtrî'l-'âtur*. İbn Kudâme'nin fıkıh usulüne dair *Ravzatü'n-nâzir* adlı eserinin şerhi olup basılmıştır (Kahire 1342, I-II). 3. *el-Medhal ilâ mezhebi'l-İmâm Ahmed*. Bu eserde Ahmed b. Hanbelî'nin akaidle ilgili görüşleri, Hanbelî mezhebinin dayandığı esaslar ve mezhebin temel kaynakları hakkında geniş bilgi verilmiştir. 4. *Münâdemetü'l-aqlâl ve müsâmeretü'l-hayâl*. Zübeyr eş-Şâviş tarafından neşredilmiştir (Dimaşk 1379). 5. *el-Kevâkibü'd-dürriyye* (Dimaşk 1339/1921). Abdurrahman Paşa ve Ziriklî ailesine dair bir risâledir.

Abdülkâdir Bedrân'ın bu basılmış eserlerinden başka diğer başlıca eserleri de şunlardır: *Mevridü'l-efhâm min selsebili 'Umde'ti'l-aḥkâm*; *Hâşiye 'alâ Şerhi'l-Muntehâ*; *el-'Ukûdü'd-dürriyye fi'l-fetâvâ'l-kevniyye*; *Şerhu Şulâsiyyâti Müsnedi'l-İmâm Ahmed*; *Şerhu'l-Erba'ine hadîşen*; *Şerhu'n-Nûniyye* (İbn Kayyim'in eserine yapılan şerhtir); *Hâşiye 'alâ Şerhi'z-Zâd*; *Hâşiye 'alâ Aḥşari'l-muḥtaşarât*; *Ta'lik 'alâ Muḥşari'l-İfâdât*; *İzâhu'l-me'âlim min Şerhi'l-Elfiyye li İbni'n-Nâzım*; *Telḥîşü'l-Ferâ'idî's-seniyye fi'l-fevâ'idî'n-nahviyye*; *Şerhu'l-Kâfi fi'l-arûz ve'l-kavâfi*; *Telḥîşü'd-Dâris fi'l-*

medâris; *Tesliyetü'l-ke'ib 'an zikrâ ḥabîb* (şiiplerini topladığı divanı); *el-Âşârü'd-Dimaşkiyye ve'l-me'âhidü'l-'ilmiyye*. Ayrıca tamamlanmamış *Tabâkâtü'l-Hanâbile* ile *Şerhu Süneni'n-Nesâ'î* adlı eserleri de vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Serkis, *Mu'cem*, I, 182, 541; Brockelmann, *GAL Suppl.*, I, 567, 689; Zeki Mücâhid, *el-A'lâmü's-Şarḳiyye*, Kahire 1950, s. 128-130; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, Dimaşk 1376-78/1957-61 → Beyrut, ts. (Dâru l-hyâi't-türâsi'l-Arabî), V, 283-284; a.mlf., *el-Müstedrek*, Beyrut 1406/1985, s. 395; a.mlf., *Mu'cemü muşannifi'l-kütübî'l-'Arabiyye*, Beyrut 1406/1986, s. 279; Selâhaddin el-Müneccid, *Mu'cemü'l-mü'errifin ed-Dimaşkiyyin ve âşârühümül-maḥfûḫta ve'l-matbû'a*, Beyrut 1398/1978, s. 414-415; Ziriklî, *el-A'lam* (nşr. Züheyr Fethullah), Beyrut 1984, IV, 37-38; Abdurrahman Utbe, *Ma'a'l-mektebeti'l-'Arabiyye*, Beyrut 1404/1984, s. 109; Abdülkâdir Ayyâş, *Mu'cemü'l-mü'ellifin es-Süriyyin fi'l-karni'l-'işrin*, Dimaşk 1405/1985, s. 57.

AHMET ÖZEL

ABDÜLKÂDİR-i BELHÎ

(عبدالقادر بلخي)
(1839-1923)

Nakşibendî ve Melâmî-Hamzavî şeyhi.

Belh yakınlarındaki Kunduz'da doğdu. Özkent Hükümdarı Burhâneddin Kulıç'ın soyundan gelen Nakşibendî-Müceddidî şeyhi Seyyid Süleyman Efendi'nin oğludur. 1855'te Belh'te meydana gelen karışıklıklar yüzünden, üç yüz kadar müridiyle ülkesinden hicret etmek zorunda kalan babasıyla birlikte İran ve Irak yoluyla Anadolu'ya geçip Konya'ya geldi (1859). Dinî ilimleri, Arapça ve Farsça'yı babasından öğrendi. Konya'da yirmi yaşlarında iken İbnü'l-Arabî'nin *el-Fütühâtü'l-Mekkiyye*'sini okuyup bitirdi. Dört yıl kadar Konya'da kaldıktan sonra Bursa'ya giden aile, Sultan Abdülaziz'in Şeyh Süleyman Efendi'yi davet etmesi üzerine İstanbul'a ulaştı. Şeyh Süleyman Efendi 1867'de Eyüp Nişancı'daki Şeyh Murad Buhârî Dergâhı meşihatine tayin edildi. Abdülkâdir, babasının ölümünden sonra bu tekkenin şeyhliğine getirildi (1887). Kırk altı yıl bu görevde kaldı. 17 Mart 1923'te vefat etti. Cenaze namazı Eyüp Camii'nde kılındı ve Şeyh Murad Dergâhı'nın hazîresinde babasının yanına defnedildi.

Seyyid Abdülkâdir-i Belhî, Nakşibendî-Müceddidî icâzetini babasından aldı. İstanbul'a geldiği ilk yıllarda, Hamza Bâlî'nin ölümünden sonra Hamzaviyye

ABDÜLKÂDİR el-BEDÂÛNÎ

(عبدالقادر البداؤني)

(bk. BEDÂÛNÎ, Abdülkâdir).

ABDÜLKÂDİR BEDRÂN

(عبدالقادر بدران)

Abdülkâdir b. Ahmed b. Mustafâ ed-Dümi ed-Dimaşkî
(1848-1927)

Şamli din âlimi, edip ve tarihçi.

İbn Bedrân lakabıyla da tanınır. Şam yakınlarındaki Dûme'de doğdu, Şam'da yaşadı. Dedesinden, Selîm el-Attâr, Tan-tâvî ve Alâeddin Âbidin gibi tanınmış